

**23/1991. (II. 9.) Korm.
rendelet**
egyes bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményeiről

A társadalombiztosításról szóló többször módosított 1975. évi II. törvény 124. § (2) bekezdés *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a Kormány a következőket rendeli el:

1. §

2–3. §

4. §

5. §

Keresetkiegészítés

5/A. § (1) Keresetkiegészítésre jogosult a legalább 29%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett bányász dolgozó, ha föld alatti bányamunkára való alkalmatlanság miatt más munkakörbe, illetve munkahelyre helyezik át és életkortól függően az alábbiakban előírt ideig föld alatti bányamunkát végzett:

Életkor	Föld alatti munkában töltött idő
30 év alatt	5 év
30–31 év	6 év
32–33 év	7 év
34–35 év	8 év
36–37 év	9 év
38–39 év	10 év
40–41 év	11 év
42–43 év	12 év
44–45 év	13 év
46–47 év	14 év
47 év felett	15 év

(2) Nem jogosult keresetkiegészítésre az a személy, aki saját jogú nyugellátásra jogosult.

(3) A keresetkiegészítés az egyéb feltételek fennállása esetén akkor is jár, ha az egészségkárosodott dolgozót a betanítás vagy képzés ideje alatt a munka végzése alól felmentették.

(4) A jogosultat keresetkiegészítésként a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szerinti távolléti díjának 50%-a illeti meg.

5/B. § (1) A keresetkiegészítés iránti eljárásban – ha e rendelet eltérően nem rendelkezik – a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(2) A keresetkiegészítés iránti kérelmet a Magyar Államkincstár illetékes területi szervéhez (a továbbiakban: igazgatóság) kell benyújtani. A keresetkiegészítést az igazgatóság állapítja meg és folyósítja.

(3) A kérelemhez mellékelni kell a munkáltató igazolását a kérelmező eredeti, föld alatti bányamunka körébe eső munkaköréről, annak időtartamáról, jelenlegi foglalkoztatásra irányuló jogviszonyáról, munkaköréről, a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény szerinti távolléti díj összegéről. A munkáltató az igazolást a keresetkiegészítést kérelmező erre irányuló kérelmétől számított nyolc napon belül köteles kiadni.

(4) A keresetkiegészítés iránti kérelem elbírálásához a rehabilitációs szakigazgatási szerv az igazgatóság megkeresésére szakhatósági állásfoglalást ad a kérelmező egészségkárosodásának mértékéről és a föld alatti bányamunkára való alkalmatlanságáról.

(5) Az igazgatóságnak nem kell megkeresnie a rehabilitációs szakigazgatási szervet, ha a kérelmező a kérelemhez az egészségkárosodás mértékét és a föld alatti bányamunkára való alkalmatlanságát megállapító,

érvényes és hatályos szakhatósági állásfoglalást vagy szakvéleményt csatolt.

(6) A keresetkiegészítés az új munkakörbe történő áthelyezés, illetve az új munkahelyen a munkába lépés napjától, de legkorábban a kérelem benyújtásának napjától esedékes.

5/C. § (1) A keresetkiegészítésre való jogosultság feltételeként meghatározott mértékű egészségkárosodás fennállását a rehabilitációs szakigazgatási szerv, a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal, illetve jogelődje szakvéleményében, szakhatósági állásfoglalásában meghatározott időpontban kell felülvizsgálni (rendszeres felülvizsgálat), kivéve, ha a szakvélemény, szakhatósági állásfoglalás alapján a keresetkiegészítésre jogosult állapota véglegesnek tekinthető.

(2) Az igazgatóság a rendszeres felülvizsgálaton kívül a keresetkiegészítésben részesülőt – a jogkövetkezményekről való tájékoztatás mellett – felülvizsgálat céljából történő személyes megjelenésre kötelezheti akkor, ha olyan tény vagy körülmény jut a tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított egészségkárosodás a megállapítás időpontjában nem állt fenn vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű volt, vagy az egészségkárosodás mértéke a járadék folyósítása alatt kisebb mértékűvé vált (rendkívüli felülvizsgálat).

(3) Az igazgatóság a rendszeres és a rendkívüli felülvizsgálat során megkeresi a rehabilitációs szakigazgatási szervet, hogy adjon szakhatósági állásfoglalást a keresetkiegészítésben részesülő egészségkárosodásának mértékéről.

5/D. § (1) A keresetkiegészítés összegét évente, minden év január 1-jétől az emelés évére tervezett fogyasztói árnövekedés mértékével kell megemelni.

(2) A keresetkiegészítést havonta, utólag, a tárgy hónapot követő hónap 5. napjáig kell folyósítani.

(3) A jogalap nélkül felvett keresetkiegészítés visszafizetésére, megtérítésére a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 41–43. §-ait kell megfelelően alkalmazni.

5/E. § (1) Szünetel a keresetkiegészítés folyósítása, ha az abban részesülő személy

a) keresőtevékenység folytatásából származó díjazásban nem részesül,

b) a részére biztosított képzésben neki felróható okból nem vesz részt.

(2) A keresetkiegészítésre való jogosultság megszűnik, illetve azt meg kell szüntetni, ha a keresetkiegészítésre jogosult

a) meghalt,

b) a keresetkiegészítés folyósításának megszüntetését kéri,

c) egészségkárosodásának mértéke nem éri el az 5/A. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket,

d) saját jogú nyugellátásra való jogosultságát megállapították,

e) részére bányászok egészségkárosodási járadékát állapítanak meg,

f) keresőtevékenysége megszűnik,

g) neki felróható okból nem működik együtt a rendszeres és rendkívüli felülvizsgálatban.

(3) A keresetkiegészítésnek a (2) bekezdés a) pontja szerinti megszűnéséről nem kell határozatot hozni.

(4) A keresetkiegészítést a (2) bekezdés d) és e) pontja szerinti esetben a nyugellátás, illetve a bányászok egészségkárosodási járadéka megállapításának napját megelőző nappal kell megszüntetni.

(5) A keresetkiegészítést a (2) bekezdés b)–c) és f)–g) pontja szerinti esetben a megszüntetési ok megállapítását követő hónap első napjától kell megszüntetni.

(6) A keresetkiegészítésre való jogosultság a (2) bekezdés b) és e)–g) pontja szerinti megszüntetés után – a (7) bekezdésben foglaltak figyelembevételével – feléled, feltéve, hogy a kérelmező keresőtevékenységet folytat és egészségkárosodásának mértéke eléri a 29%-ot. Nem kell vizsgálni az egészségkárosodás mértékét, ha a kérelmező erről érvényes és hatályos szakhatósági állásfoglalással vagy szakvéleménnyel rendelkezik.

(7) Ha a keresetkiegészítésre való jogosultság megszüntetésére a (2) bekezdés g) pontja alapján került sor, a járadékra való jogosultság legkorábban a megszüntetést követő 13. hónap első napjától éledhet fel.

(8) Az (1) bekezdés szerinti szünetelést és a (2) bekezdés b) és e)–g) pontja szerinti megszüntetést követően a jogosultat a szünetelést, illetve megszüntetést megelőzően folyósított keresetkiegészítésnek az időközbeni emelésekkel, kiegészítésekkel növelt összege illeti meg.

(9) A keresetkiegészítésben részesülő a (2) bekezdés d)–e) pontjában foglaltakról, annak bekövetkeztétől számított tizenöt napon belül értesíti az igazgatóságot.

(10) A munkáltató az (1) bekezdésben és a (2) bekezdés a) és f) pontjában foglaltakról, annak bekövetkeztétől számított tizenöt napon belül értesíti az igazgatóságot.

(11) A keresetkiegészítésre való jogosultság feléledése esetén a keresetkiegészítés megállapítására vonatkozó eljárási szabályok megfelelően irányadók.

5/F. § (1) A bányászok egészségkárosodási járadékára (a továbbiakban: járadék) az a személy jogosult, akinek egészségkárosodása legalább 29%-os mértékű,

- a) saját jogú nyugellátásra nem jogosult,
- b) nem részesül rendszeres pénzellátásban, keresetkiegészítésben, átmeneti keresetkiegészítésben, jövedelemkiegészítésben, átmeneti jövedelemkiegészítésben,
- c) a járadék megállapításakor keresőtevékenységet nem folytat, és
- d) a keresőtevékenység megszűnését megelőzően megváltozott munkaképességére, illetve egészségkárosodására tekintettel a bányászokat megillető keresetkiegészítésben vagy átmeneti keresetkiegészítésben részesült.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl járadékra jogosult az a személy is, aki

a) bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél legalább 10 évet földalatti munkakörben töltött el,

b) a bányászati szolgálata során, vagy azt követően, de a bányászati tevékenysége következtében legalább 29%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett,

c) 2011. december 31-én rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, 2012. január 1-jétől a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) szerinti megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesült, és

d) az (1) bekezdés a) és b) pontjában foglalt feltételeknek megfelel.

5/G. § (1) A járadék havi összege a megállapításkor megegyezik az 5/F. § (1) bekezdés d) pontja szerinti ellátásnak a járadék megállapítását megelőzően folyósított összegével, de 2013. január 1-jétől nem lehet magasabb az öregségi nyugdíj legkisebb összege háromszorosának a nyugellátások 2013. január havi emelésének mértékével megemelt összegénél.

(1a) Az 5/F. § (2) bekezdése alapján megállapított járadék havi összege – az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően – megegyezik a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának

a) – amennyiben az Mmtv. 19. §-a, vagy 33. § (6) bekezdése szerinti felülvizsgálatot (a továbbiakban együtt: felülvizsgálat) elvégezték – a felülvizsgálatot megelőző hónapra járó összegével,

b) – amennyiben felülvizsgálatra nem került sor – az ellátás megszüntetését megelőző hónapra járó összegével.

Az 5/F. § (2) bekezdése alapján megállapított járadékra a (2)–(4) bekezdésben foglalt rendelkezések nem alkalmazhatók.

(2) Akinek a járadékra és özvegyi nyugdíjra – ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat – való jogosultságát egyaránt megállapították, azt a járadék 50%-kal csökkentett összegben illeti meg.

(3) Ha az özvegyi nyugdíj – ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat – és a járadék 50%-kal csökkentett összege együttesen nem éri el a járadék teljes összegét, a jogosultat a járadék olyan összegben illeti meg, hogy az az özvegyi nyugdíj – ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat – összegével együtt elérje a járadék öt megillető teljes összegét.

(4) A (2) és a (3) bekezdés alkalmazásakor a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó államból származó özvegyi nyugdíjnak megfelelő ellátást is figyelembe kell venni.

(5) A járadékot a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény nyugdíjemelésre vonatkozó szabályai szerint, azzal megegyező mértékben emelni kell. Az (1) bekezdésben meghatározott korlát összege a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény nyugdíjemelésre vonatkozó szabályai szerint, azzal megegyező mértékben emelkedik.

5/H. § (1) A járadék iránti igény érvényesítésére, a jogorvoslatra, az ellátás megtérítésére, a jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére, megtérítésére, a járadékból történő levonásra, a járadék folyósítására, a járadékkal kapcsolatos eljárás költség- és illetékmentességére – ha e rendelet eltérően nem rendelkezik – a társadalombiztosítási nyugellátásra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

(2) A járadék iránti kérelmet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 1. §-a szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatósághoz (a továbbiakban: nyugdíjbiztosítási igazgatóság) az erre rendszeresített nyomtatványon vagy elektronikus úrlapon kell benyújtani annak a keresőtevékenységnek a megszűnésétől számított 24 hónapon belül, amelynek időtartama alatt a keresetkiegészítést, átmeneti keresetkiegészítést számára folyósították. A határidő elmulasztása jogvesztő.

(3) A (2) bekezdés szerinti határidőbe nem számít bele

a) a keresőtevékenység megszűnését követően járótáppénz, baleseti táppénz folyósításának időtartama, valamint

b) a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény szerinti pénzbeli ellátás folyósításának időtartama.

(3a) A járadék iránti kérelmet – a (2) bekezdéstől eltérően – az 5/F. § (2) bekezdése szerinti személy

a) – amennyiben a felülvizsgálatot elvégezték – a felülvizsgálat során hozott döntés jogerőre emelkedésétől számított 24 hónapon belül,

b) – amennyiben felülvizsgálatra nem került sor – korlátozás nélkül nyújthatja be. Az a) pont szerinti határidő elmulasztása jogvesztő. A kérelemhez csatolni kell a 6. § (1) bekezdése szerinti igazolást – kivéve, ha a 2011. december 31-én folyósított rokkantsági nyugdíjat rokkantsági nyugdíjkezdmény alapján állapították meg –, valamint a jogosultságot igazoló egyéb rendelkezésre álló dokumentumokat.

(4) A járadékot a nyugdíjfolyósító szerv folyósítja az Egészségbiztosítási Alap rokkantsági, rehabilitációs ellátások előirányzatának terhére.

5/I. § (1) A járadék – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a jogosultsági feltételek bekövetkezésének napjától, de legkorábban a kérelem benyújtásának napjától esedékes.

(2) Az 5/F. § (2) bekezdése szerinti személy esetén a járadék a megváltozott munkaképességű személyek ellátása megszüntetésének napját követő naptól esedékes. Az 5/H. § (3a) bekezdés a) pontja szerinti személy esetén, a felülvizsgálat során hozott döntés végrehajtásának időpontjára visszamenőleg a járadék és a felülvizsgálat során hozott döntés alapján folyósított megváltozott munkaképességű személyek ellátása összege különbözetének kifizetéséről a nyugdíjbiztosítási igazgatóság dönt, és azt a nyugdíjfolyósító szerv egy összegben folyósítja.

(3) Az 5/F. § (2) bekezdése szerinti esetben a rehabilitációs szakigazgatási szerv a nyugdíjbiztosítási igazgatóság megkeresésére tájékoztatást ad a felülvizsgálat során hozott döntéséről, annak végrehajtásáról, jogerőre emelkedéséről, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása összegéről, valamint az ellátás megszüntetéséről.

5/J. § A járadék iránti kérelem elbírálásakor, ha a kérelmező a részére korábban folyósított keresetkiegészítés, átmeneti keresetkiegészítés vagy a megváltozott munkaképességű személyek ellátása megállapítása során felhasznált, szakértői bizottság által kiadott szakvéleménnyel, szakhatósági állásfoglalással, komplex minősítéssel rendelkezik, annak hatálya alatt az egészségkárosodás, egészségi állapot mértékét nem kell vizsgálni.

5/K. § (1) A járadékra jogosult tizenöt napon belül köteles értesíteni a nyugdíjbiztosítási igazgatóságot a jogosultsági feltételekben bekövetkezett változásról, valamint arról, ha keresőtevékenységet folytat.

(2) A bányászok egészségkárosodási járadékának a kereső tevékenységgel összefüggő szüneteltetésére a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 83/B. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

5/L. § (1) A járadékra való jogosultság feltételeként meghatározott mértékű egészségkárosodás fennállását a határozatban meghatározott időpontban kell felülvizsgálni (rendszeres felülvizsgálat), kivéve, ha a határozat alapján a járadékra jogosult állapota véglegesnek tekinthető.

(2) A nyugdíjbiztosítási igazgatóság a rendszeres felülvizsgálaton kívül a járadékra jogosultat – a jogkövetkezményekről való tájékoztatás mellett – felülvizsgálat céljából történő személyes megjelenésre kötelezheti akkor, ha olyan tény vagy körülmény jut a tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított egészségkárosodás a megállapítás időpontjában nem állt fenn vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű volt, vagy az egészségkárosodás mértéke a járadék folyósítása alatt kisebb mértékűvé vált (rendkívüli felülvizsgálat).

5/M. § (1) A járadékra való jogosultság megszűnik, illetve azt meg kell szüntetni, ha a járadékra jogosult

a) meghalt,

b) a járadék folyósításának megszüntetését kéri,

c) három naptári hónapot meghaladóan, egybefüggően külföldön tartózkodik,

d) egészségkárosodásának mértéke nem éri el az e rendeletben meghatározott mértéket,

e) saját jogú nyugellátásra való jogosultságát megállapították és a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó más államból származó saját jogú nyugellátás esetén annak összege eléri vagy meghaladja a járadék összegét,

f) részére rendszeres pénzellátást állapítanak meg,

g) foglalkoztatására a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat hiányában

került sor vagy

h) neki felróható okból nem működik együtt a rendszeres és rendkívüli felülvizsgálatban.

(2) A járadékot az (1) bekezdés *e)* és *f)* pontja szerinti esetben a nyugellátás, illetve a rendszeres pénzellátás megállapításának napját megelőző naptól kell megszüntetni.

(3) A járadékot az (1) bekezdés *b)–d)*, valamint *g)* és *h)* pontja szerinti esetben a megszüntetési ok megállapítását követő hónap első napjától kell megszüntetni.

5/N. § (1) A járadékra való jogosultság az 5/M. § (1) bekezdés *b)–h)* pontja szerinti megszüntetés után – a (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével – újból megállapítható, ha az 5/F. §-ban meghatározott jogosultsági feltételek ismételten fennállnak.

(2) Ha a járadékra való jogosultság megszüntetésére az 5/M. § (1) bekezdés *g)* és *h)* pontja alapján került sor, a járadékra való jogosultság legkorábban a megszüntetést követő 13. hónap első napjától állapítható meg újból.

(3) A jogosultat a járadék újbóli megállapítása esetén az időközbeni emelések, kiegészítések is megilletik.

(4) A járadékra való jogosultság újbóli megállapítása esetén a járadék megállapítására vonatkozó eljárási szabályok irányadók azzal, hogy az 5/H. § (2) és (3a) bekezdésében foglalt időkorlátra vonatkozó rendelkezést nem kell alkalmazni.

(5) Ha a járadékra való jogosultság megszüntetésére az 5/M. § (1) bekezdés *g)* pontja alapján került sor, az 5/M. § (3) bekezdése szerinti időponttól visszszámított 12 hónapra – az ennél rövidebb időtartamban fennálló jogosultság esetén a jogosultság valamennyi hónapjára – tekintettel folyósított járadék jogalap nélkül felvett ellátásnak minősül.

Vegyes rendelkezések

6. § (1) A bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet köteles legkésőbb a bányász munkaviszonyának megszűnésekor igazolni, hogy e jogszabály alapján kedvezményre jogosult-e, továbbá el kell látni az 1987. december 31. utáni, a munkaviszony megszűnése napjáig terjedő időben elért, nyugdíjjarulék-köteles, személyi jellegű kifizetést (juttatást) tartalmazó igazolással.

(2) Az e rendeletben nem szabályozott kérdésekben a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény előírásait kell alkalmazni.

(3) Az e rendeletben meghatározott kedvezmények a tanbányákra is kiterjednek.

7. § E rendelet alkalmazásában:

a) „bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet” kifejezésen magyarországi bányavállalatot, bányát, bányászati tevékenységgel foglalkozó gazdasági társaságot, bányavállalkozást, továbbá az ezekből kivált (önállósult) gazdasági egységet,

b) „bányászati tevékenység”, „bányászat”, „bányavállalkozó” kifejezéseken a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény fogalom meghatározását,

c)

d) egészségkárosodás alatt az egyén fizikai, mentális, szociális jóllétének betegség, illetve sérülés után kialakult vagy veleszületett rendellenesség következtében fennálló tartós vagy végleges kedvezőtlen változásait,

e) keresőtevékenységen a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 58. §-a (5) bekezdésének *e)* pontja szerinti tevékenységet kell érteni.

f) rendszeres pénzellátás alatt az Mmtv. 1. § (2) bekezdésében meghatározott rendszeres pénzellátást, valamint a rokkantsági ellátást és a rehabilitációs ellátást,

g) saját jogú nyugellátás alatt a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 6. § (1) és (4) bekezdésében meghatározott ellátásokat, a szociális biztonsági rendszerek koordinációjáról szóló közösségi rendeletek és a szociális biztonsági tárgyú nemzetközi egyezmények alapján más államokban megállapított saját jogú nyugellátásokat

8. § Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell.

8/A. § Ez a rendelet a következő uniós jogi aktusoknak való részleges megfelelést szolgálja:

a) a harmadik országok huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkező állampolgárainak jogállásáról szóló 2003. november 25-i 2003/109/EK tanácsi irányelv, 11. cikk (1) bekezdés *d)* pontja és 21. cikk (1) bekezdése,

b) az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és

tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, 24. cikk.

8/B. § (1) A 2011. december 31-én folyamatban lévő, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadékával kapcsolatos ügyekben, valamint a 2011. december 31-ig megállapított bányász dolgozók egészségkárosodási járadékával kapcsolatos ügyekben e rendelet alapján kell eljárni.

(2) Az e rendelet alapján 2012. július 1-jét megelőzően megállapított keresetkiegészítés összegének tekintetében e rendelet 2012. június 30-án hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni.

Melléklet a 23/1991. (II. 9.) Korm. rendelethez